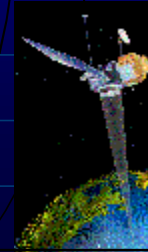

DPZ

Část 1

Základní principy, senzory,
multispektrální data

Co je DPZ?

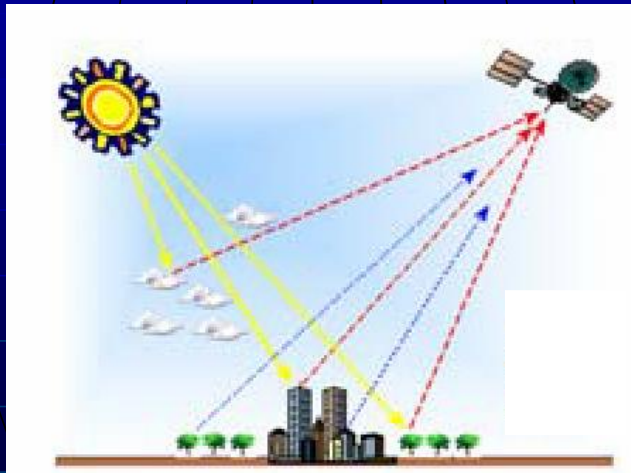
- n Dálkový průzkum – získávání informací o objektech na dálku, tj. bez přímého kontaktu se zkoumanými jevy a procesy.

upraveno podle Lillesand & Kiefer, a Dobrovolný, 1998

- n Nejdražší způsob, jak získat obrázek.

A. Bashfield, Intergraph

Princip DPZ

© Jakub Langhammer, 2003

Aplikace VT ve FG

3

Historie DPZ - milníky

n Teorie

- 1666 Newton – rozklad bílého světla na barvy spektra
- 1880 Herschel – objev infračerveného záření
- 1873 Maxwell – teorie elektromagnetického záření

n Praxe

- 1839 Niepce, Daguerre – objev fotografie
- 1858 Nadar – fotografie z balónu (Paříž)
- 1. sv. válka – fotografie z letadel
- 2. sv. válka – radar, barevná IR fotografie
- 1960 TIROS-1 – 1. meteorologická družice
- 1972 ERTS-1 (Landsat 1)
- 90. léta – NASA hyperspektrální senzory

© Jakub Langhammer, 2003

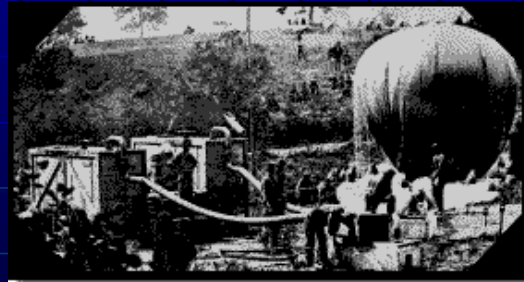
Aplikace VT ve FG

4

Historie DPZ

1858 Paříž, Nadar
- fotografie z balónu

data: NASA

© Jakub Langhammer, 2003

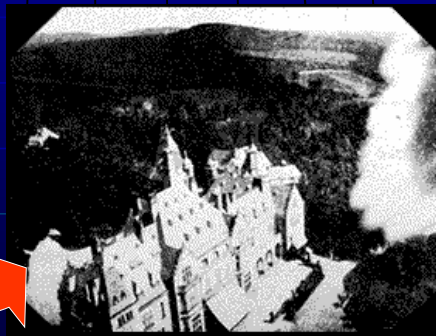
Aplikace VT ve FG

5

Historie DPZ

1903 Německo
- snímkování pomocí
poštovních holubů

data: NASA

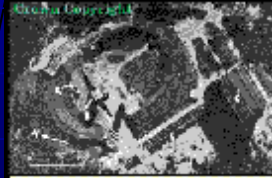
© Jakub Langhammer, 2003

Aplikace VT ve FG

6

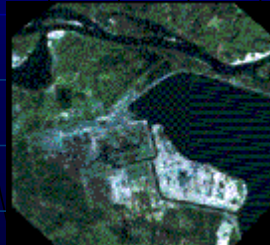
Historie DPZ

1944 - Peenemunde
- základna raket V2

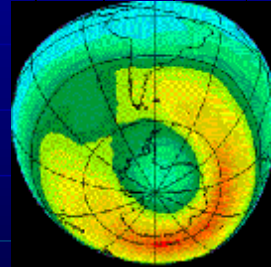

Peenemünde, 1944
A. V2 Rocket or Launch Ramp
B. Cranes
C. Assembly and Storage Buildings

1986 - havárie
Černobylu

1985 - družice NIMBUS
ozónová díra nad
Antarktidou

data: NASA

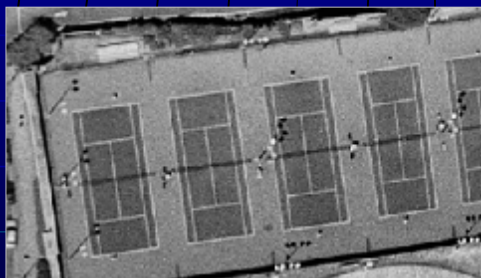
© Jakub Langhammer, 2003

Aplikace VT ve FG

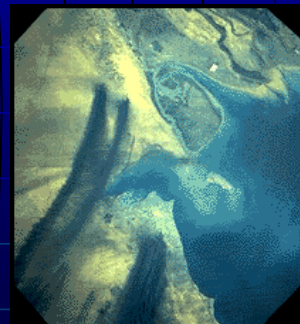
7

Historie DPZ

Vojenské systémy - 80. léta
panchromatické pásmo,
vysoké rozlišení

1991 Kuvajt,
hořící ropné věže

data: NASA

© Jakub Langhammer, 2003

Aplikace VT ve FG

8

Historie DPZ

2001 IKONOS
New York, World Trade Center / Ground Zero

data: NASA

© Jakub Langhammer, 2003

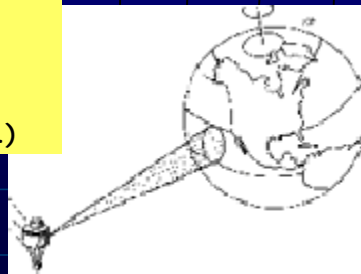
Aplikace VT ve FG

9

Zdroje dat DPZ

Geostacionární družice

- pohybují se současně s rotací Země
- rovníková dráha
- výška cca 36000 km
- > „visí“ nad jedním místem
- velký rozsah zobrazeného území
- nízké prostorové rozlišení
- vysoké časové rozlišení
- meteorologie aj. (Meteosat, NOAA...)

© Jakub Langhammer, 2003

Aplikace VT ve FG

10

Zdroje dat DPZ

Družice s polární dráhou

- rotují okolo Země cca ve směru poledníků
- výška 700 – 1000 km
- za 1 den 12-15 obletů Země

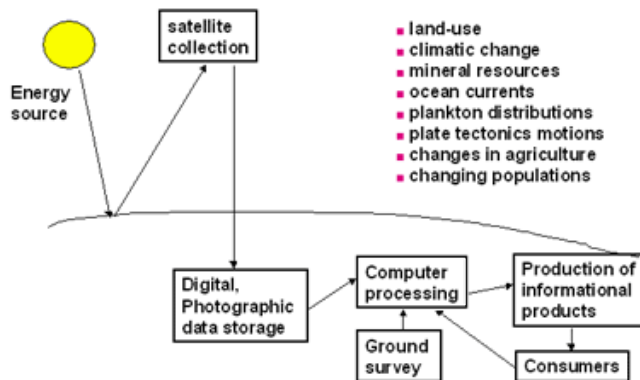
à nad daným místem je družice vždy ve stejnou hodinu místního času

- výzkum Země a přírodních zdrojů
- Landsat, SPOT, Ikonos...

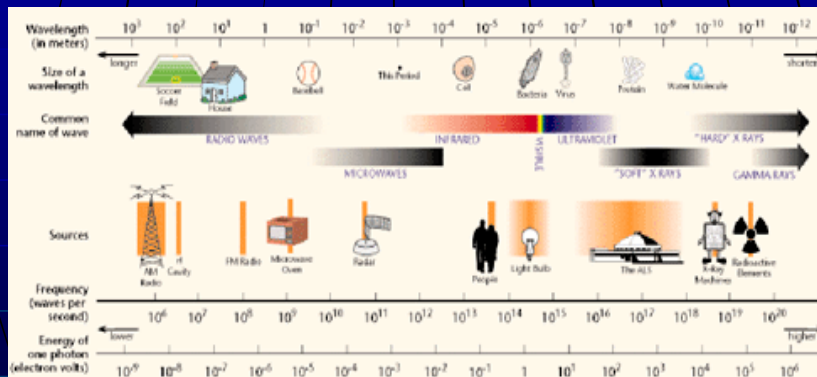
Základní komponenty DPZ

Components of Remote Sensing System

Elektromagnetické spektrum

Vlnová délka základních barev ve viditelné části spektra

n *Ultrafialové záření*

n **Fialová:** 0.4 - 0.446 μm

n **Modrá:** 0.446 - 0.500 μm

n **Zelená:** 0.500 - 0.578 μm

n **Žlutá:** 0.578 - 0.592 μm

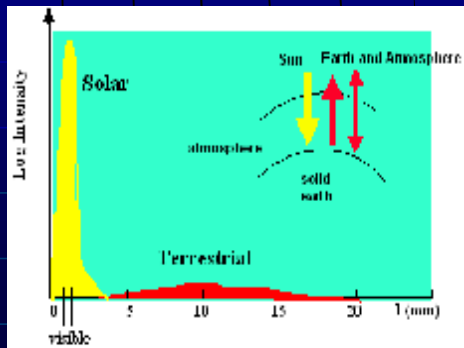
n **Oranžová:** 0.592 - 0.620 μm

n **Červená:** 0.620 - 0.7 μm

n *Infračervené záření*

Viditelné a infračervené záření

- n Ultrafialové záření : $< 0,4 \mu\text{m}$
- n Viditelné záření : $0,4 - 0,7 \mu\text{m}$.
- n Infračervené záření : $0,7 - 100 \mu\text{m}$
  - odražené IR záření
 $0,7 - 3,0 \mu\text{m}$
    - IR záření odražené od povrchu Země
    - použití obdobné jako u viditelné části spektra
  - emitované IR záření,
 $3,0 - 100 \mu\text{m}$
    - záření vyzářované Zemí v podobě tepelné energie

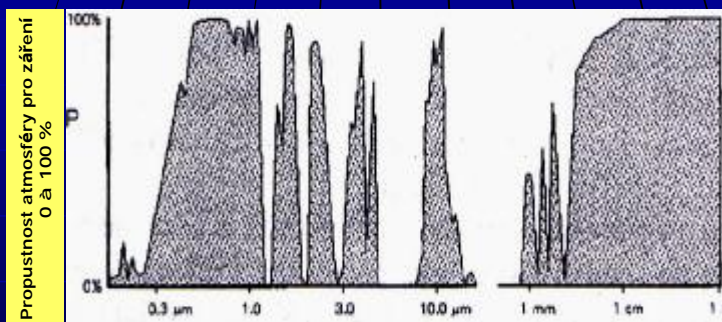

© Jakub Langhammer, 2003

Aplikace VT ve FG

15

Propustnost atmosféry pro záření a atmosférická okna

- n Část záření je ovlivněna rozptylem a pohlcováním
- n Pohlcování
  - zejména vodní pára, CO₂ a O₃
  - různá intenzita v různých vlnových délkách
  - Neovlivněné části spektra = „atmosférická okna“

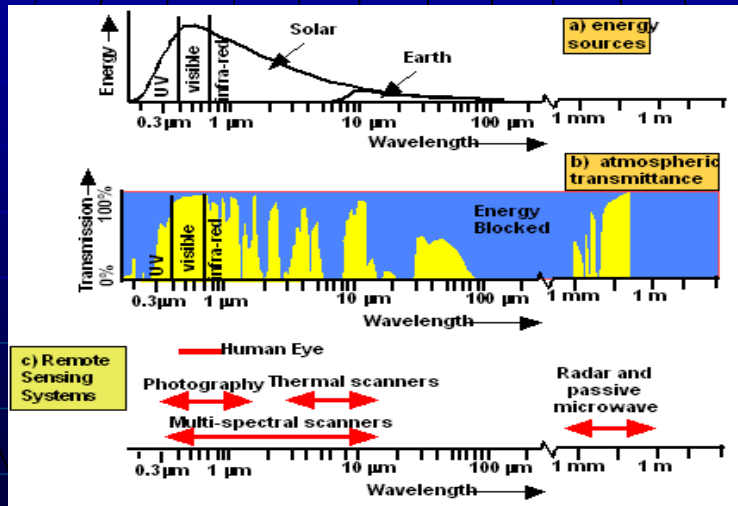
© Jakub Langhammer, 2003

Aplikace VT ve FG

16

Vlnová pásma

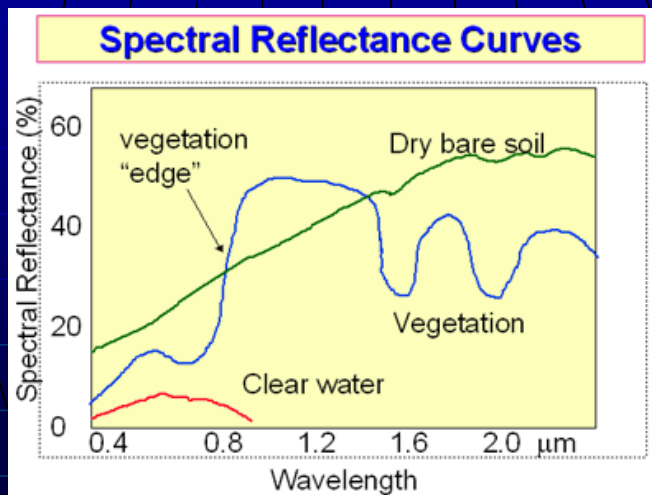

© Jakub Langhammer, 2003

Aplikace VT ve FG

17

Spektrální odrazivost

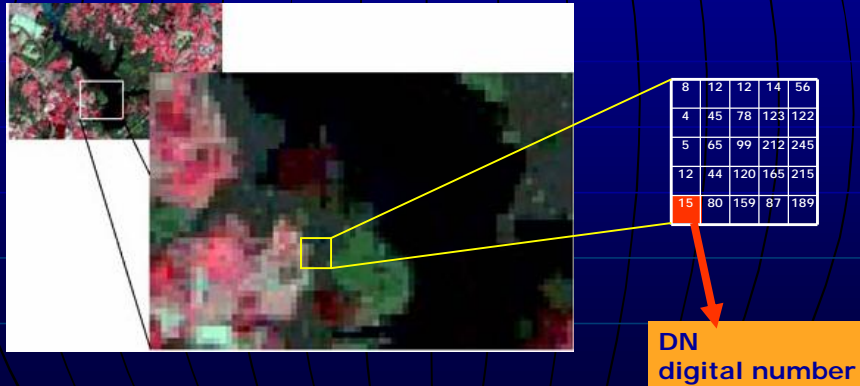
© Jakub Langhammer, 2003

Aplikace VT ve FG

18

Data DPZ

n Digitální rastrový obraz, DN hodnota

Rozlišovací schopnost dat

1. Radiometrická

- barevná hloubka senzoru, počet bitů na kanál (64, 128, 256(8-bit), 1024)

2. Spektrální

- šířka intervalu vlnových délek, ve kterých senzor zaznamenává elmag. záření (úzká x široká pásma)

3. Prostorová

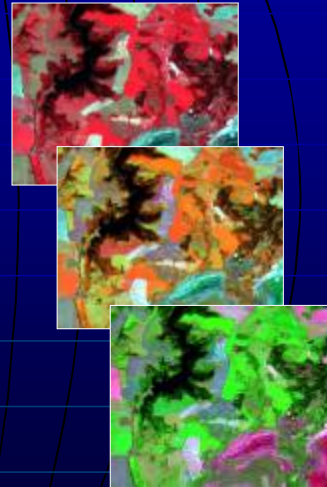
- velikost pixelu (Landsat 30m)
- ke zjištění objektu musí být velikost pixelu menší, než polovina nejkratšího rozměru objektu

4. Časová

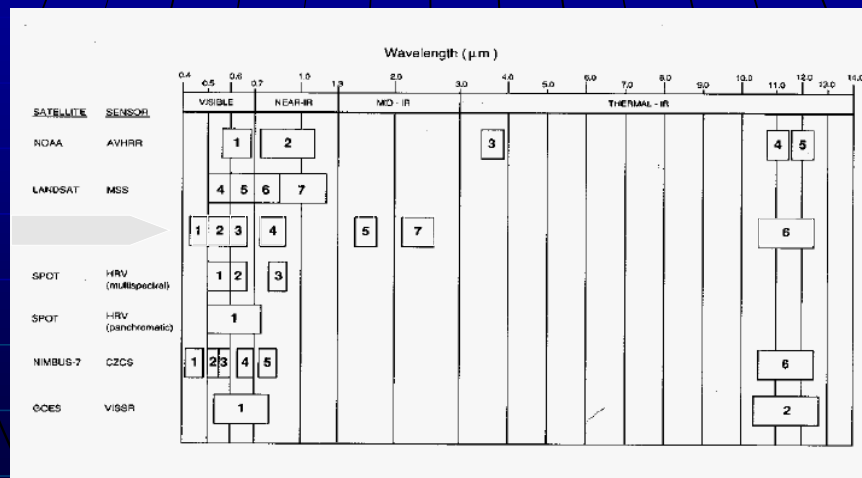
- jak často systém poskytuje snímky stejného území
- geostacionární (30 min) x polární (dny, týdny)

Postup zpracování dat DPZ

1. **Předzpracování**
n radiometrické, atmosférické korekce
n rektifikace, ortorektifikace
2. **Zvýraznění**
n radiometrické zvýraznění
n filtrace
n spektrální zvýraznění
3. **Klasifikace**
n řízená klasifikace
n neřízená klasifikace
n postklasifikační úpravy
4. **Hodnocení dynamiky**
n multitemporální analýza
5. **Modelování**
n spektrální indexy
6. **Integrace do GIS**

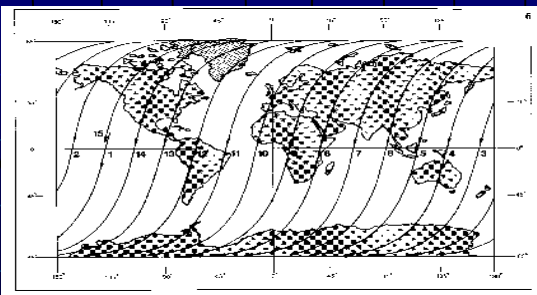
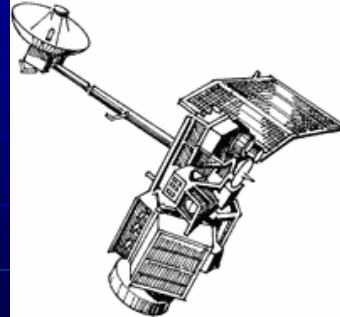

Družice – pásma a vlnové délky

Landsat 5,7

Výška letu – 920 km
Počet oběhů za den – 14
Počet oběhů pro úplné pokrytí země – 251 (18 dní)
Velikost scény – 185x170 km
Rozlišení – 30 m (120 m TM6, 15m pan)

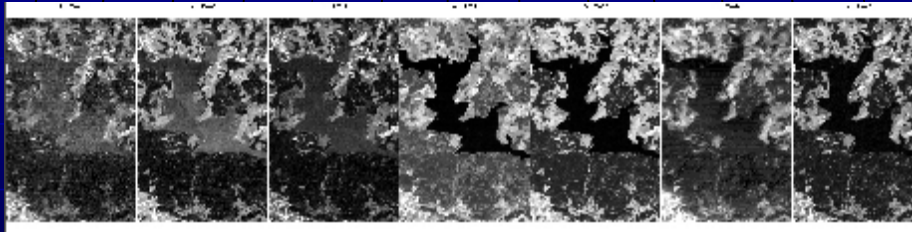
© Jakub Langhammer, 2003

Aplikace VT ve FG

23

Landsat TM - pásma

TM1	TM2	TM3	TM4	TM5	TM6	TM7
B	G	R	Near-IR	Mid-IR1	Thermal	Mid-IR1

viditelná část spektra

infračervená část spektra

© Jakub Langhammer, 2003

Aplikace VT ve FG

24

Landsat TM - pásma

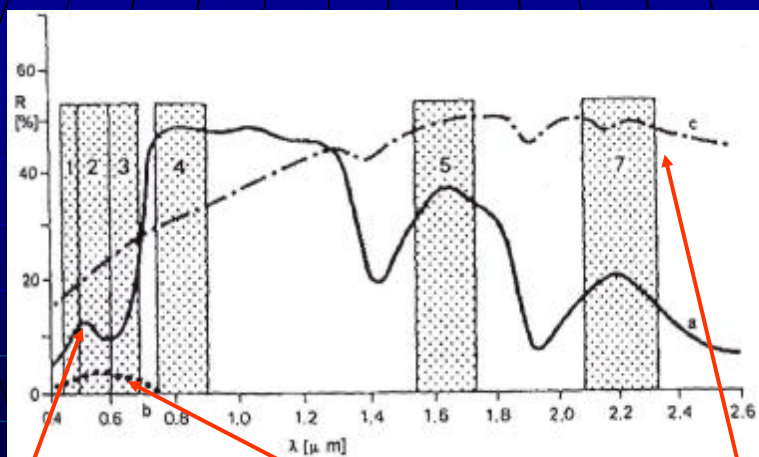
pásma	Vlnová délka (μm)	popis	Rozlišení (m)
1	0.45 – 0.52	Modrá	30
2	0.52 – 0.60	Zelená	30
3	0.63 – 0.69	Červená	30
4	0.76 – 0.90	Blízké IR	30
5	1.55 – 1.75	Střední IR	30
6	10.4 – 12.5	Termální IR	120
7	2.08 – 2.35	Střední IR	30

© Jakub Langhammer, 2003

Aplikace VT ve FG

25

Spektrální odrazivost a pásma TM

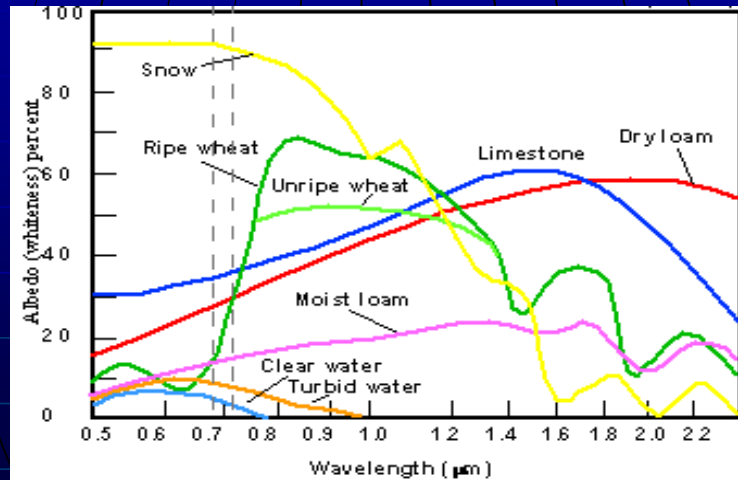
a... vegetace   b... voda   c... holá půda

© Jakub Langhammer, 2003

Aplikace VT ve FG

26

Spektrální odrazivost materiálů

© Jakub Langhammer, 2003

Aplikace VT ve FG

27

Radiometrické zvýraznění dat

n Úprava kontrastu

- žádné zvýraznění
- lineární zvýraznění
- nelineární zvýraznění
  - n gaussovská ekvalizace
  - n ekviareální ekvalizace

n Prahování

- omezení zobrazených dat pouze na vybranou část histogramu

© Jakub Langhammer, 2003

Aplikace VT ve FG

28

Vyrovnání histogramu

n Kompozice 3-2-1

bez úpravy

lineární

gaussovské

ekviareální

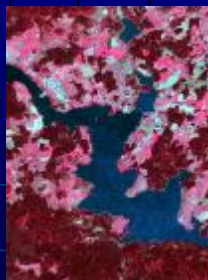
Vyrovnání histogramu

n Kompozice 4-3-2

bez úpravy

lineární

gaussovské

ekviareální

Úprava kontrastu

n Kompozice 3-2-1

n lineární vyrovnání histogramu

bez úpravy

oříznutí 2 %

oříznutí 5 %

oříznutí 10 %

© Jakub Langhammer, 2003

Aplikace VT ve FG

31

Úprava kontrastu

n Kompozice 4-5-3

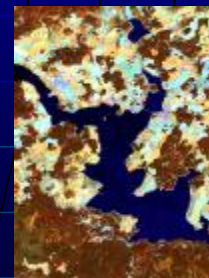
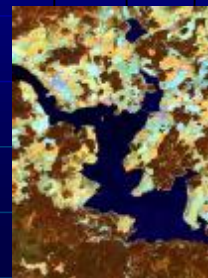
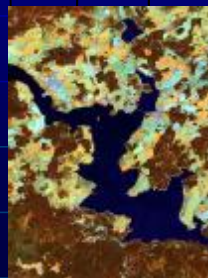
n lineární vyrovnání histogramu

bez úpravy

oříznutí 2 %

oříznutí 5 %

oříznutí 10 %

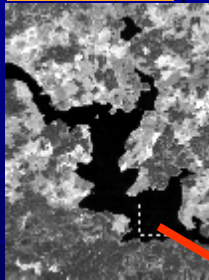
© Jakub Langhammer, 2003

Aplikace VT ve FG

32

Prahování

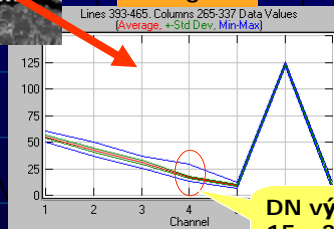
pásmo TM 4

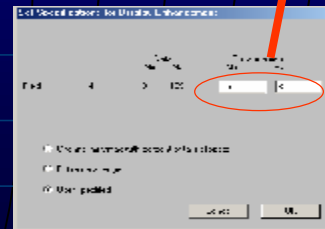
Cíl: zjistit hranice
vodní plochy

histogram

DN výběru
15 - 30

© Jakub Langhammer, 2003

33

Cvičení

- n Základy ovládání MultiSpec
- n Zvýraznění dat
  - úprava histogramu
  - úprava kontrastu
  - prahování
- n Kompozice v pravých a nepravých barvách

© Jakub Langhammer, 2003

Aplikace VT ve FG

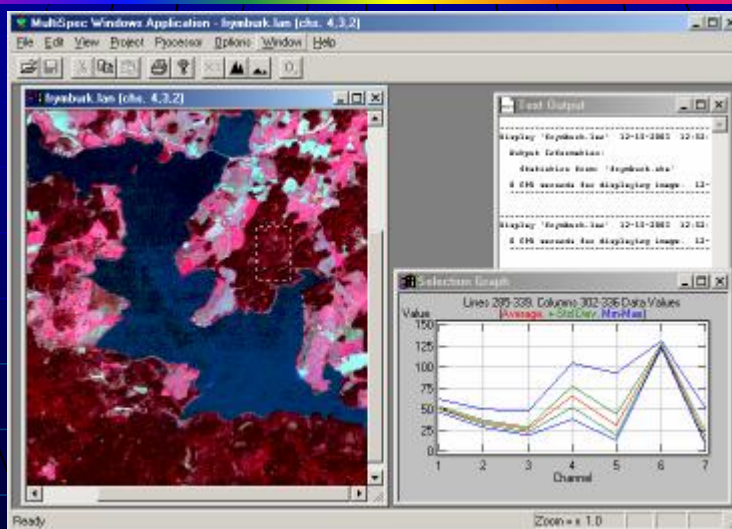
34

Cvičení - Multispec

n Multispec – GLOBE, freeware
<http://dynamo.ecn.purdue.edu/~biehl/MultiSpec/>

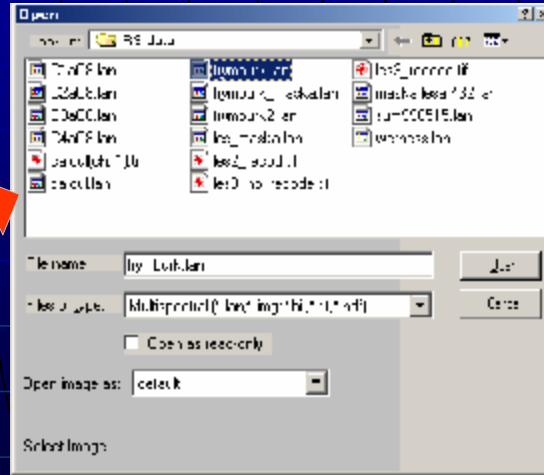
n Analýza multispektrálních a hyperspektrálních dat

Multispec

Multispec – otevření dat

File – Open
Ctrl + O

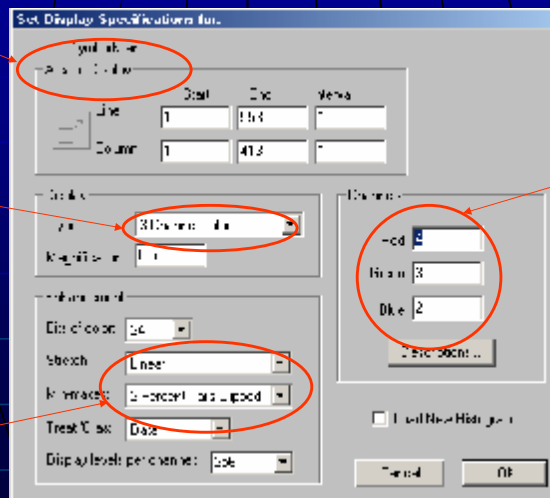

Multispec – zobrazení dat

Omezení
oblasti
zobrazení

Typ zobrazení
1-kanál
RGB, side by side

Zvýraznění
- úprava
histogramu
- prahování

Výběr
pásem
a jejich
přiřazení
barvám
R-G-B

Multispec – cvičení 1

n Úprava a prahování histogramu

- Zobrazte data ze souboru [frymburk.lan](#) jako monochromatický obraz postupně pro kanály TM 1-7.
- Vyzkoušejte úpravy kontrastu a různé metody vyrovnání histogramu

ü V jakém pásmu můžeme nejlépe odlišit vodu od ostatních typů krajinného krytu?

ü Pomocí prahování odlište v pásmu TM-5 vodu od ostatních tříd krajinného krytu.

Multispec – cvičení 2

n Úprava a prahování histogramu

- Zobrazte data ze souboru [frymburk.lan](#) jako 3-kanálový multispektrální obraz
  - n v pravých barvách
  - n v nepravých barvách
- Zvolte optimální metodu vyrovnání histogramu a úpravy kontrastu pro zobrazení dat

ü Jaké prvky krajinného krytu můžeme rozlišit ze zobrazení v pravých barvách?

ü V jaké kombinaci nepravých barev nejlépe odlišíme různé typy vegetace (les, louky, kultury)?